

סערת בן אנד ג'ריס: לגבות מחיר יקר מהחברה

- יש לוודא כי חברות עסקיות שנכנעות ל-BDS ישלמו מחיר תדמיתי וכלכלי גם יחד • עלינו ללמוד ממקרה Airbnb שהתרחש ב-2018 ד"ר עמנואל נבון 23/7/21

לחברת בן אנד ג'ריס מותר כמובן שלא להכיר בחוקיות ובלגיטימיות של השליטה הישראלית החלקית במזרח ירושלים ובשטחי יהודה ושומרון. האיחוד האירופי, למשל, התנה ב-2013 את צירופה של ישראל לתוכנית המו"פ (מחקר ופיתוח) שלה ("הורייזון") באי-השקעת כספי התוכנית מעבר לקווי הספקת האש של 1949. אולם [החלטת בן אנד ג'ריס שלא למכור גלידות ביהודה ושומרון](#) התקבלה תחת הלחץ של תנועת ה-BDS, תנועה שמתנגדת לעצם קיומה של ישראל כמדינה יהודית. לכן ישראל אינה יכולה להתייחס להחלטת בן אנד ג'ריס כעוד דרישה לחדד את ההבחנה בין שני הצדדים של הקו הירוק.

אומנם תנועת ה-BDS אינה ארגון עם ועד מנהל ותקנון, אולם ההצהרות של פעיליה הבולטים מלמדות מעבר לכל ספק כי מטרתם אינה קידום של פתרון שתי מדינות אלא פירוק מדינת הלאום של העם היהודי.

עומר ברגותי, ממייסדי תנועת ה-BDS, אמר יותר מפעם כי הוא מתנגד לפתרון שתי מדינות, וכי מטרתו היא להפוך את היהודים למיעוט במדינה אחת באמצעות יישום "זכות השיבה". ברגותי טען כי הוא אפילו מתנגד לעצם המושג "מדינה דו-לאומית", משום שלטענתו אין לאום יהודי הזכאי לזכויות לאומיות בארץ.

גם הציוצים של אנוראדה מיטל, יו"ר ועד המנהל של בן אנד ג'ריס, חושפים את האג'נדה שלה. ב-16 במאי 2018 היא צייצה כי הקמתה של ישראל ב-1948 הייתה "אסון". שבועיים לאחר מכן (31 במאי) היא הודתה לאמנית שאקירה על החלטתה לבטל מופע בישראל (בציוץ עם האשטאג BDS).

מייסדי חברת בן אנד ג'ריס, בן כהן וג'רי גרינפילד, אומנם מכרו את בעלותם לחברת יוניליוור, אולם הם השאירו את חותמם הפוליטי על החברה. ב-2016 וב-2019, למשל, בן אנד ג'ריס הפיקה גלידה לכבוד ברני סנדרס (המועמד הרדיקלי לפריימריז במפלגה הדמוקרטית). כבר ב-2012 פנה הארגון "תושבי ורמונט לשלום צודק בפלסטין" לכהן ולגרינפילד כדי שלא למכור את מוצרי החברה ביהודה ושומרון ובמזרח ירושלים.

תנועת ה-BDS אינה פוגעת בכלכלת ישראל, משום שלא ניתן להחרים כלכלת הייטק (על-פי בלומברג, ההשקעות הזרות בישראל צמחו פי שלוש בין 2005 - שנת הקמת תנועת ה-BDS - לבין 2015).

יחד עם זאת, יש לוודא כי חברות עסקיות אשר נכנעות ללחצי תנועת ה-BDS ישלמו על כך מחיר תדמיתי וכלכלי גם יחד. השיטה הוכיחה את עצמה מול חברת Airbnb ב-2018. במישור התדמיתי, נחשף אז כי החברה נוקטת סטנדרט כפול, בכך שהיא לא הודיעה על צעדים דומים בשטחים אחרים הנחשבים ככבושים או כשנויים במחלוקת (כגון צפון קפריסין, סהרה המערבית, נגורנו קרבאך, או חצי האי קרים). במישור הכלכלי, חברת Airbnb השתכנעה כי מחיר הכניעה ל-BDS יעלה על התועלת, הן בשל משיכת השקעות והן בשל הפעלת חרם נגדי.

כבעלים של בן אנד ג'ריס, חברת יוניליוור עוברת לכאורה על החוק ב-33 מדינות בארה"ב אשר חוקקו חוקים נגד חרם עסקי של ישראל. בחלק ממדינות אלה אסור מעתה על קרנות פנסיה להשקיע בחברת יוניליוור. ב-2018, למשל, המושלים של מדינות אילינוי, פלורידה וניו ג'רזי הזהירו את Airbnb כי קרנות הפנסיה של מדינותיהם ימכרו את כל השקעותיהן

בחברה. לכל מדינות אלה, כמו גם למדינות טקסס, אריזונה ומיסיסיפי, יש קרנות פנסיה המושקעות בחברת יוניליוור.

באשר לחרם נגדי, רשתות שיווק בארה"ב (כגון "שלום כשר" במרילנד) כבר הודיעו כי הפסיקו למכור את מוצרי בן אנד ג'ריס. אם גם האוונגליסטים הצטרפו לחרם הנגדי, ההשלכות הכלכליות יהיו קשות עבור בן אנד ג'ריס.

בשל האג'נדה של תנועת ה-BDS, על מדינת ישראל לנקוט את האמצעים הנ"ל כדי שהתאגידים השוקלים להיכנע לתנועה זו יראו וייראו.

הכותב הוא מרצה בבית הספר למדע המדינה, ממשל ויחסים בינלאומיים באוניברסיטת תל אביב